

Аналіз пілотної акредитації
освітніх магістерських програм
за критеріями агенції ASIIN
у Чернівецькому національному університеті
імені Юрія Федьковича

*Ольга МАРТИНЮК,
заступник декана факультету математики та
інформатики,
Чернівецький національний університет імені
Юрія Федьковича*

Київ – 12.06.2019

Освітні програми другого (магістерського) рівня вищої освіти (11.06.2018 – 12.06.2018)

- **Прикладна математика**
- **Філологія (англійська мова і література та друга іноземна мова)**

Акредитація освітньої програми – це процес перевірки та аналізу інформації, що міститься у звіті про самооцінювання та інших документах, а також отриманої під час інтерв'ю із представниками закладу вищої освіти, що ґрунтується на фактичних даних і включає вивчення будь-яких питань, які стосуються якості оцінюваної програми та шляхів її покращення.

Процес акредитації має використовуватись ЗВО як проект розвитку якості і не розглядатися в якості офіційної процедури перевірки.

Самооцінка

Заклад вищої освіти у процесі самооцінки дає відповіді на питання:

- 1) чи задовольняє освітня програма критеріям акредитації? І як саме?
- 2) які особливості повинні бути взяті до уваги?

Особлива увага приділяється оцінці та аналізу, а не просто опису, в тому числі, наприклад, сильних і слабких сторін, викликам та передбаченим рішенням.

Важливу роль у звіті самооцінки відіграють додатки, на які здійснюються посилання при досить коротких і лаконічних оцінках кожного критерію.

Докази

Звіт самооцінки має базуватися на документах і підтримуватися відповідними доказами. Тому необхідно **створити додаток**, який включає в себе всі **внутрішні нормативи, документи, кількісні та якісні дані** і т.д., які ЗВО вже використовує.

Докази, що надаються, чітко пов'язуються з конкретним критерієм.

Самооцінка і докази можуть одночасно надаватись в **електронному** вигляді, в залежності від ступеня цифровізації в інституційній системі внутрішніх даних і управління документами, а також може включати в себе посилання на певні **веб-сторінки, бази даних** тощо.

Основні завдання експертів під час оглядового візиту:

- перевірити та уточнити інформацію, надану в самоаналізі;
- зібрати документи та свідчення, які підтверджуватимуть висновки;
- вивчити відповідність освітньої програми критеріям ОА та обговорити їх під час зустрічей та інтерв'ю з ключовими особами ЗВО;
- дослідити функціонування внутрішньої системи забезпечення якості на предмет відповідності критеріям ОА;
- переконатися в тому, що команда має всю необхідну інформацію та підтвердження для формування чіткого, детального та фактологічного звіту;
- сформулювати результати експертизи, що стосуються дотримання критеріїв, сильних сторін та напрямів удосконалення.

Самооцінка кожної освітньої програми
для пілотної акредитації ASIIN
здійснювалася за **11 критеріями**:

1. Право на акредитацію для програми
2. Створення програм і формулювання кваліфікаційного профілю
3. Навчальний план, структура/навантаження та мобільність
4. Вимоги до прийому
5. Викладання і навчання / Підтримка
6. Екзамени
7. Персонал
8. Матеріальні ресурси
9. Фінансові ресурси
10. Управління якістю
11. Прозорість і документація

Спостереження за кожним з критеріїв набували таких оцінок:

- ▣ не досягнуто
- ▣ **частково досягнуто**
- ▣ **багато в чому досягнуто**
- ▣ повністю досягнуто
- ▣ **не застосовується на даному етапі оцінювання**

Критерій 1. Право на акредитацію для програми

Основне запитання

- ▣ Чи ЗВО, програма якого акредитується, є юридичною особою вищої освіти відповідно до законодавства України?

Можливі докази

- ▣ Державна ліцензія на освітню діяльність

Критерій 2. Створення програм і формулювання кваліфікаційного профілю

Основні запитання

- ▣ Як розроблявся передбачуваний профіль кваліфікації програми (запуск процесу, процедура, учасники)?
- ▣ Чи залучались всі відповідні зацікавлені сторони (стейкхолдери)?
- ▣ Чи були взяті до уваги коментарі від різних груп стейкхолдерів (викладачів, студентів, роботодавців)?
- ▣ Які процеси можуть відобразити відповідність кваліфікаційному профілю? Як переглядається програма або як в подальшому розвивається?
- ▣ Які відмінності програми в порівнянні з аналогічними програмами?
- ▣ Чи відповідає передбачуваний профіль кваліфікації кваліфікаційним критеріям професії?
- ▣ Хто є цільовою групою програми і хто розробляв результати навчання, беручи до уваги конкретні потреби цільових груп?

Критерій 2. Створення програм і формулювання кваліфікаційного профілю

Можливі докази

- ▣ Стандарти вищої освіти, на реалізацію яких направлена освітня програма.
- ▣ Професійні / галузеві стандарти / вимоги (за наявності).
- ▣ Офіційні документи, які визначають цілі навчання і характеризують програмні компетентності та результати навчання (наприклад опис освітньої програми).
- ▣ Документи, що засвідчують участь зацікавлених груп в розробці, затвердженні або перегляді програм (наприклад, відгуки випускників, роботодавців, рецензії на освітню програму від експертів академічного та/або професійного середовища).
- ▣ Опитування випускників, аналіз, висновки, статистичні дані
- ▣ Опитування роботодавців, аналіз, висновки, статистичні дані
- ▣ Додаток до диплома

Критерій 3. Навчальний план, структура/ навантаження та мобільність

Основні запитання

- ▣ Чи програма має чітку і визначену структуру? Чи модулі побудовані послідовно?
- ▣ Чи програма розділена на різні курси, які формують навчання і викладання?
- ▣ Чи містить навчальний план аспекти технічних і нетехнічних компетенцій?
- ▣ Чи добре обґрунтовані в модулях цілі програми і передбачені результати навчання?
- ▣ Чи є навантаження реалістичним, чи можна освітню програму виконати під час звичайної тривалості навчання?
- ▣ Чи містить система кредитів контактні (аудиторні) години і час для самостійного навчання?
- ▣ Чи мають студенти можливість взяти вибіркового курсу? Чи дозволяють вибіркового курсу студентам розвивати їх індивідуальну спрямованість?
- ▣ Чи існують можливості для міжнародної мобільності? Чи це підтримується ЗВО і чи дає навчальний план такі часові рамки, де мобільність може відбуватися без збільшення тривалості навчання?

Критерій 3. Навчальний план, структура/ навантаження та мобільність

Можливі докази

- ▣ Опис курсу/модуль (офіційний) із зазначенням мети навчання, кредитів і навантаження
- ▣ Цільова модульна матриця, яка показує, як кожен курс сприяє досягненню цілей навчання
- ▣ Дані про середню тривалість навчання студентів
- ▣ Навчальний план із зазначенням можливих областей спеціалізації і термінів для мобільності

Критерій 4. Вимоги до прийому

Основні запитання

- ▣ Чи вимоги до вступу чітко визначені і прозорі?
- ▣ Чи всі заявники мають рівні права? Чи у всіх абітурієнтів, що відповідають критеріям, є шанс бути прийнятими? Які критерії відбору?
- ▣ Чи забезпечують вимоги прийому необхідний академічний рівень абітурієнтів для успішного проходження програми?
- ▣ Як студенти можуть компенсувати недолік компетенцій?
- ▣ Чи існують чіткі і прозорі правила прийому студентів?
- ▣ Яким чином перезараховуються досягнення, отримані в інших ЗВО? Чи існує справедлива і прозора процедура для цього? Чи відповідає вона Критеріям Лісабонського договору?

Критерій 4. Вимоги до прийому

Можливі докази

- ▣ Правила і положення, що стосується прийому, поновлення та переведення студентів, із наданням також інформації про підтримку яка може бути надана студентам у випадку недостатнього академічного рівня.
- ▣ Офіційні Правила прийому до закладу вищої освіти
- ▣ Документи, що описують процедури визнання ЗВО кваліфікацій чи компетентностей, здобутих в інших, в тому числі в іноземних, ЗВО чи шляхом неформальної освіти

Критерій 5. Викладання і навчання / Підтримка

Основні запитання

- ▣ Які методи навчання застосовуються? Чи методи навчання підтримують досягнення запланованих результатів навчання?
- ▣ Чи у методах навчання виділено час для самостійного навчання та самостійної роботи?
- ▣ Які консультативні та допоміжні служби знаходяться у ЗВО?
- ▣ Які спеціальні послуги надаються для підтримки курсів?
- ▣ Чи студенти мають можливість звернутися за додатковою допомогою до служби підтримки, якщо виникне така необхідність?
- ▣ Чи надає ЗВО студентам керівництво щодо академічного розвитку та вибору спеціалізацій?
- ▣ Яким чином ЗВО вирішує конфлікти? Чи існують чіткі правила і процедури для вирішення конфліктів на місці? Як конфлікти вирішуються на практиці?

Критерій 5. Викладання і навчання / Підтримка

Можливі докази

- ▣ Опис освітніх компонентів з визначенням методів навчання та викладання, з підтвердженням/поясненням того, яким чином вони забезпечують досягнення запланованих програмних результатів навчання та результатів навчання за окремими освітніми компонентами
- ▣ Інші документи, що забезпечують докази методів навчання, які застосовуються
- ▣ Інформація про те, яким чином забезпечуються необхідні для студентів консультації (у тому числі графік консультацій, веб-сайт, наявність інших сервісів, які допомагають студентам отримати потрібну їм інформацію).
- ▣ Політика управління конфліктами

Критерій 6. Екзамени

Основні запитання

- ▣ Як організуються іспити? Чи вони оголошуються своєчасно і відкрито для студентів? Чи можуть студенти поскаржитись, якщо екзамени поставлені близько один до одного або якщо недостатньо часу на підготовку? Чи кількість іспитів не залежить від надзвичайно високого рівня незадовільних екзаменаційних результатів?
- ▣ Чи іспити розроблені таким чином, щоб належно оцінити досягнуті студентами компетенції?
- ▣ Чи містить освітня програма заключний проект/диплом, який показує, що студенти можуть працювати над поставленим завданням самостійно? Чи диплом має достатній рівень і чи при його написанні використовується сучасна література?
- ▣ Яким чином університет запобігає плагіату та іншим видам неетичної поведінки?
- ▣ Чи існують правила для повторного перескладання, при шахрайстві і компенсаційні заходи для студентів з обмеженими можливостями?
- ▣ Чи зміна часу проведення іспиту викликає затримку в оцінюванні успішності студента?
- ▣ Які використовуються критерії оцінювання? Чи є вони прозорими і правдоподібними? Чи забезпечується рівність та справедливість оцінювання для всі студентів?
- ▣ Як порівнюються іспити та оціни різних лекторів при викладанні одного і того ж предмету?

Критерій 6. Екзамени

Можливі докази

- ▣ Положення про порядок оцінювання знань здобувачів вищої освіти.
- ▣ Графік проведення екзаменів
- ▣ Білети для екзаменів з різних курсів
- ▣ Заключний проект/диплом
- ▣ Політика щодо плагіату і неетичної академічної поведінки
- ▣ Відсоток незадовільних результатів на іспитах
- ▣ Правила для повторного перескладання, при шахрайстві і компенсаційні заходи для студентів з обмеженими можливостями
- ▣ Правила, що містять інформацію про час зміни проведення екзаменів та захисту дипломів
- ▣ Критерії оцінювання

Критерій 7. Персонал

Основні запитання

- ▣ Чи мають співробітники достатню кваліфікацію / академічні повноваження для навчання на курсах у відповідному професійному та академічному стандарті?
- ▣ Чи достатня кількість співробітників (наукових, технічних, адміністративних) для успішної реалізації програми без структурного перевантаження (включаючи консультативні послуги)?
- ▣ Чи є співробітники, вік яких близький до пенсійного? Які плани щодо заміщення?
- ▣ Як обираються зовнішні викладачі і який внесок вони забезпечують для реалізації програми?
- ▣ Чи існують які-небудь процедури для покращення змісту курсів / модулів?
- ▣ Чи уникається дублювання між різними курсами?

Критерій 7. Персонал

Можливі докази

- ▣ Довідник співробітників, включаючи і зовнішніх лекторів, з коротким описом біографічних даних всіх співробітників
- ▣ Дані про відповідність кількості та якості професорсько-викладацького складу ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності.
- ▣ Правила та процедури відбору персоналу, включаючи запрошених викладачів (іноземних лекторів, викладачів з практичним досвідом), вимоги до компетентності викладацького складу при прийомі на роботу.
- ▣ Правила та процедури підготовки кадрового резерву та підтримки розвитку науково-педагогічних та педагогічних працівників, в тому числі сформовані механізми підвищення кваліфікації.
- ▣ Стратегія розвитку кадрового потенціалу ЗВО.

Критерій 8. Матеріальні ресурси

Основні запитання

- ▣ Чи мають інфраструктура і технічне обладнання необхідний рівень для досягнення академічних і професійних результатів навчання?
- ▣ Чи загальна академічна інфраструктура (доступ до відповідної сучасної літератури, комп'ютерні лабораторії і т.д.) доступна в достатній якості і кількості?
- ▣ Чи існує необхідне навчальне середовище (місце для навчання, аудиторні кімнати...)?

Можливі докази

- ▣ Дані про відповідність матеріально-технічного, інформаційного та навчально-методичного забезпечення ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності.
- ▣ Дані про наявність лабораторій, обладнання, інших ресурсів, необхідних для успішної реалізації програми, та опис того, яким чином ЗВО їх забезпечує.
- ▣ Описи освітніх компонентів з переліком ресурсів, необхідних для досягнення запланованих результатів навчання.

Критерій 9. Фінансові ресурси

Основні запитання

- ▣ Чи достатньо фінансових ресурсів для успішної реалізації програми?
- ▣ Чи фінансові ресурси забезпечені на весь період акредитації?

Можливі докази

- ▣ Розрахунки собівартості навчання за програмою
- ▣ Прогноз контингенту студентів на період акредитації (у розрізі джерел фінансування)
- ▣ Огляд фінансового бюджету та потенційних фінансових ресурсів

Критерій 10. Управління якістю

Основні запитання

- ▣ Чи є у ЗВО настанови щодо управління якістю?
- ▣ Які процедури по забезпеченню якості виконуються у ЗВО? Чи беруть участь у цих процедурах різні зацікавлені групи такі, як студенти, випускники, викладачі, професійні партнери, роботодавці?
- ▣ Чи систематично аналізуються результати і чи доступні вони для відповідних груп зацікавлених сторін?
- ▣ Які механізми зворотного зв'язку використовуються для критичного самоаналізу?
- ▣ Які конкретні заходи були проведені завдяки результатам оцінювання?

Критерій 10. Управління якістю

Можливі докази

- ▣ Політика щодо забезпечення якості
- ▣ Документи, що відображають політику та процедури внутрішнього забезпечення якості ЗВО Інструменти забезпечення якості, такі як анкети для студентів, викладачів, випускників, професійних партнерів, роботодавців тощо
- ▣ Результати процедур оцінювання
- ▣ Опис заходів, що були здійснені для вдосконалення програми.

Критерій 11. Прозорість і документація

Основні запитання

- ▣ Чи відповідні норми і правила визначені таким чином, щоб охопити всі аспекти студентського життєвого циклу? Чи опубліковані вони і у відкритому доступі для всіх відповідних зацікавлених сторін?
- ▣ Чи існують механізми для їх регулярного перегляду та оновлення?
- ▣ Чи вся інформація по відповідній програмі поширюється серед зацікавлених сторін?
- ▣ Чи описи курсів/модулів містять всю необхідну інформацію про мету курсу, результати навчання, методи навчання, літературу, іспити і т.д.?

Можливі докази

- ▣ Правила і положення, що охоплюють всі аспекти життєвого циклу студентів
- ▣ Описи курсів/модулів

Попередні результати

Експерти відзначили

- ▣ добре налагоджене співробітництво з роботодавцями,
- ▣ організація самостійної роботи студентів,
- ▣ гарна підготовка студентів за освітньою програмою

Необхідно активувати:

- ▣ роботу центру внутрішньої системи забезпечення якості освіти,
- ▣ поширення кращих практик на міждисциплінарному рівні,
- ▣ чіткішу орієнтацію магістерських програм (професійні, наукові).

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ВИСНОВКИ

- ▣ Цей звіт є результатом експертної оцінки Чернівецького національного університету, проведеного групою експертів з 11 по 12 червня 2018 р., в рамках проекту QUAERE за критеріями агенції ASIIN.
- ▣ Впродовж двох днів здійснювався огляд освітніх магістерських програм «Прикладна математика», «Філологія (англійська мова і література та друга іноземна мова)», існуючих принципів забезпечення якості освіти й процесу навчання.
- ▣ Метою експертизи були аналіз та рекомендації для вдосконалення якості освіти для подальшого затвердження програми.
- ▣ На цій основі група експертів виконала процедуру зовнішньої оцінки заявлених ОП, здійснила консультування щодо вдосконалення процесів забезпечення якості у навчальному закладі і їх відповідності європейським зразкам.

Дякую за увагу!

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

м. ЧЕРНІВЦІ

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Експерти

Рубен Топчян, Національний центр забезпечення якості системи професійної освіти Вірменії, Фонд,

Крістіне Согхіян, Єреванський державний університет мовознавства та соціальних наук,

Ірина Удовик, Дніпровський політехнічний університет,

Ірина Розора, Київський національний університет імені Тараса Шевченка,

Аліна Рибакова, Українська асоціація студентів,

Станіслав Гречка, Українська асоціація студентів,

Вардухі Гюлазян, Вірменський національний центр забезпечення якості професійної освіти (координатор групи).